

УДК 378.147-021.414(045)

Лях Наталія Григорівна,

здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії,
педагог-організатор КЗ «Мангушський ОЗЗСО I-III ступенів»
Мангушської селешної ради Маріупольського району Донецької області
Україна

<https://orcid.org/0009-0009-2669-3101>

lng280869@gmail.com

Рищак Наталія Іванівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
КВЗО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-0018-747X>

ryshchak.natalia@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНІ ЦІННОСТІ: СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Анотація. У статті розглядається поняття «національно-патріотичні цінності». Висвітлено принципи державної освітньої політики щодо національно-патріотичного виховання. З'ясовано, що приділення особливої уваги патріотичному вихованню учнів стає ключовим аспектом в національній системі освіти. Констатовано, що акцент роботи повинен бути зроблений на зміцненні національно-патріотичного виховання для формування нового українця, який вчиняє відповідно до національних та європейських цінностей. Проаналізовано сутність понять «національні цінності» та «патріотичні цінності», які зустрічаються у науковому дискурсі, а також представлено їхні ключові елементи. На основі аналізу зроблено порівняння ключових елементів понять «патріотичні цінності» і «національні цінності». Презентовано власне визначення поняття «національно-патріотичні цінності».

Ключові слова: національні цінності, патріотичні цінності, національно-патріотичні цінності.

Постановка проблеми. Після отримання незалежності України, система освіти почала реформуватися з метою створення вітчизняної освітньої системи, в якій особливий акцент робився на формуванні почуття патріотизму серед молоді. 5 вересня 2017 року Верховною Радою був прийнятий Закон України «Про освіту», який визначав принципи державної освітньої політики, зокрема стосовно виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурної спадщини та традицій (Про освіту, 2024).

У 2018 році в Україні стартувала реформа шкільної освіти, відома як «Нова українська школа». Ця реформа спрямована на впровадження сучасних освітніх підходів і має на меті формування цінностей та розвиток ціннісних орієнтацій серед учнів. Основною метою «Нової української школи» є створення умов для досягнення особистого щастя та успішної взаємодії з суспільством через виховання загальнолюдських цінностей, включаючи морально-етичні та соціально-політичні принципи, зокрема свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довілля, повага до закону, солідарність, відповідальність (*Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи*, б. д.).

З початком повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року питання національно-патріотичного виховання отримують пріоритетні завдання. Це відзначено наказом Міністерства освіти та науки України від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641» і затверджено Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Серед напрямів виховання, найбільш значущими, як зазначено в Концепції, є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання. Як вказано в документі, акцент роботи повинен бути зроблений на зміцненні національно-патріотичного виховання для формування нового українця, який вчиняє відповідно до національних та європейських цінностей. Серед цих цінностей визначено: повага до національних символів; активна участь у громадсько-політичному житті країни; пріоритет права та повага до прав людини; готовність до екологічної діяльності; толерантне ставлення до цінностей та переконань представників інших культур, а також до регіональних та національно-мовних особливостей; готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України (Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641, 2022).

В Листі МОН від 24.08.2023 за № 1/12702-23 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023-2024 році» зазначено, що приділення особливої уваги патріотичному вихованню учнів стає ключовим аспектом в національній системі освіти. Важливість патріотичного та духовного виховання молодого покоління в Україні обумовлена також процесом будівництва громадянського суспільства та становлення єдиної нації (Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році, 2023).

Отже формування національно-патріотичних цінностей стає головною метою національно-патріотичного виховання. Разом з тим з'являється необхідність визначення сутності поняття «національно-патріотичні цінності».

Аналіз наукових джерел засвідчив, що в національній педагогіці дуже багато приділялося уваги визначенню таких дефініцій, як «національні цінності», «патріотичні цінності». Феномен «національних цінностей» розглядали видатні представники української інтелігенції, як І. Франко, М. Грушевський, Ю. Бачинський, Д. Донцов, Ю. Липа, М. Сосновський та інші. Питання національних цінностей у контексті виховання особистості на основі виховних національних традицій завжди були предметом уваги відомих громадських діячів та педагогів минулого, таких як Б. Грінченко, М. Грушевський, М. Драгоманов, І. Огієнко, С. Русова, С. Сірополко, К. Ушинський та інші. Вони розглядали національні цінності як основоположні моральні принципи та норми, ідеали та ідеї, сформовані народом протягом його історичного розвитку, які відображають світогляд, риси характеру та менталітет конкретного народу. Серед науковців сучасності слід виділити праці таких українських вчених, як В. Кремень, П. Гай-Ніжник, В. Лісовий, М. Боришевський, О. Вишневський, І. Лебідь, Ю. Руденко, К. Чорна та інші. Аналіз феномену «патріотичні цінності» ми можемо побачити в працях Г. Сковориди, Г. Ващенко, К. Ушинського, В. Сухомлинського та інших.

Мета статті – на підставі аналізу наукових джерел визначити сутність феномену «національно-патріотичні цінності» як сукупності понять «патріотичні цінності» та «національні цінності».

Виклад основного матеріалу. За логікою нашого дослідження ми розглядали такі поняття як «цінності», «нація», «патріотизм». Але здебільшого нашу увагу приділили категоріям «національні цінності» та «патріотичні цінності». Яке ж визначення цих понять у наукових працях?

Щодо тлумачення дефініції «національні цінності», то у Великій українській енциклопедії вона трактується так: «Цінності національні, притаманна нації матеріальна, інтелектуальна і духовна власність та досягнення, що складають основу її матеріального і морального існування та розвитку» (Киридон та ін., 2015, с. 1338).

Вивчаючи праці видатних українських педагогів для нас була цінна думка В. Сухомлинського, який до національних цінностей відносив почуття любові до рідної землі, народу та Батьківщини, а також любов до близьких - членів родини та сім'ї. Важливими елементами є також любов до рідної мови, поважне ставлення до історії та культури українського народу, а також готовність віддати свою працю на благо свого народу та Батьківщини (Сухомлинський, 1976, с. 147-416).

Вчена О. Сухомлинська включає в національні цінності такі елементи, як мова, література, народна культура, традиції, звичаї, національну свідомість та духовність (Сухомлинська, 1997, с. 3-8).

Дослідник сучасного українського виховання, педагог, О. Вишневський вважав, що національні цінності мають значення для конкретного народу і не завжди є загальними для інших етнічних груп. Наприклад, відчуття націоналізму зрозуміле і близьке лише тим народам, які пережили поневолення, і воно є віддаленим для тих, які ніколи не втратили свою незалежність. До цієї категорії цінностей входять поняття, такі як патріотизм, національна гідність, історична пам'ять та інші (Вишневський, 1995, с.12-17).

Він розглядає національні цінності, як ієрархічну одиницю в структурі системи цінностей та пропонує свою класифікацію національних цінностей у формі кодексу вартостей сучасного українського виховання. Цей кодекс представляє цінності у вигляді системи, яка ґрунтується на цінностях вищого порядку. Згідно з О. Вишневським, ключовими національними цінностями є: українська ідея; державна незалежність України; самопожертва в боротьбі за свободу нації; патріотизм та готовність до захисту Батьківщини; єдність поколінь на основі віри в національну ідею; почуття національної гідності; історична пам'ять; громадська національно-патріотична активність; повага до державних та національних символів, а також до державного Гімну; любов до рідної культури, мови, національних свят і традицій; повага до Конституції України; підтримка владних структур у відстоюванні незалежності України та розбудові атрибутів державності; орієнтація власних зусиль на розвиток української держави і господарства; прагнення до побудови справедливого державного устрою; обстоювання ідеології українського державотворення; готовність стати на бік народів, які борються за національну свободу; сприяння розвитку духовного життя українського народу; дбайливе ставлення до національних багатств та рідної природи; увага до зміцнення здоров'я громадян України (Вишневський, 2008).

На думку дослідниці І. Лебідь, до складу національних цінностей входять українська національна ідея, українська мова, національна самосвідомість, національна гідність, національний характер, історична пам'ять, патріотизм, конституція України, державні та національні символи. Також до національних цінностей дослідниця відносить національну культуру: традиції, звичаї, обряди, фольклор, мистецтво, етикет, побут, особистісно-національні символи, релігію та здоров'я громадян української нації (Лебідь, 2002).

Таким чином, національні цінності представляють собою систему значущих утворень на особистісному та суспільному рівнях, що виявляються в сфері взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами. Національні цінності сприяють формуванню духовної єдності і взаєморозумінню між етнічними суб'єктами, навіть у випадку відсутності прямого зв'язку між ними. Для українського суспільства національні цінності виступають як системоорганізуючий фактор власного існування та прогресу. Ці цінності є символом, який об'єднує багато поколінь українців у боротьбі за свою незалежність від загарбників, і вони є духовним фундаментом, на якому в наші дні будується незалежна європейська українська держава.

Суть терміну «патріотичні цінності» розкривається через обрані аксіоматичні твердження, які стосуються значень обох основних складових – «патріотизму» і «цінностей». Питання формування патріотичних цінностей особистості завжди привертало увагу педагогічних дослідників.

Вітчизняна педагогіка проблему виховання патріотизму та формування патріотичних цінностей визнає як важливу та високопріоритетну. При аналізі історико-педагогічних джерел стає очевидним, що розвиток патріотизму спостерігався ще в часи Київської Русі і тісно був пов'язаний із встановленням державності.

Якщо говорити про українську педагогічну спадщину епохи Відродження, то неоціненним скарбом для нас є досвід козацької педагогіки, де вагома частина приділялася вихованню патріота на демократичних засадах. Козацька педагогіка особливу увагу приділяла в духовному розвитку молоді патріотичним цінностям, таким як любов до батьків, рідної мови, пошана до Батьківщини, невіддільна вірність ідеям та принципам народної моралі та духовності. Також велике значення приділялося захисту повної свободи та незалежності особистості, народу і держави, а також розвитку національних традицій, звичаїв і обрядів, і готовності боротися за волю, честь і славу України (Дорошенко, 1991).

Нашу увагу привертає дослідження видатного українського педагога Г. Ващенка щодо змісту виховання. Зокрема, у праці «Виховний ідеал» до найважливіших цінностей виховання вчений відносить моральність (сфера вселюдського життя), патріотизм (сфера національного життя), громадянськість (демократизм; сфера цивільних стосунків), родинність (сфера стосунків між членами сім'ї), характерність (сфера індивідуального життя) і природосвідомість (ставлення людини до природи – власної і природи довкілля). У відповідності до цього Г. Ващенко наголошує на такому вихованні молоді, щоб «вона могла захищати права свого народу й здатна була віддати в боротьбі за нього своє життя» (Ващенко, 1994, с. 72). Саме таким чином він вбачав процес формування патріотичних цінностей, які становлять основу для розвитку здорової національної гордості, усвідомлення власної національної гідності, справедливості, пошани і злагоди.

Розглядаючи історико-педагогічний аспект поняття «патріотичні цінності» маємо звернути увагу на праці К. Ушинського. На його думку особливість кожного народу визначається його історичним шляхом, природними та географічними умовами, традиціями, культурою та мовою, які утворюють основу для принципу народності у вихованні. В сутності патріотичних цінностей, він вбачав поєднання почуття власної гідності із скромністю, працьовитістю, дисциплінованістю та правдивістю (Ушинський, 1983, с. 246).

Український видатний педагог В. Сухомлинський визначив ключові елементи патріотичних цінностей в процесі виховання особистості, серед яких варто виокремити глибокі патріотичні почуття та переконання, моральний ідеал, моральну доблесть, патріотичні турботи й тривоги за долю свого народу, патріотичну непримиренність і гордість (Сухомлинський, 1976, с. 133-135).

Отже, патріотичні цінності включають в себе стійку відданість і любов до Батьківщини та свого народу, гордість за їх минуле і сучасність, а також готовність відстоювати та захищати їх у цілому. Розробка ефективної системи патріотичних цінностей відкриє шлях для переходу українського народу на якісно новий етап розвитку, збагатить його культурний потенціал, збереже унікальний український етнос в умовах глобалізаційних змін.

Проаналізувавши наукову літературу нами було встановлено, що немає чіткого визначення дефініції «національно-патріотичні цінності», хоча дана філологічна конструкція дуже поширена. Згідно Великого тлумачного словника: «Національно-патріотичне – що виражає національні і патріотичні устремління» (Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000, 2005, с. 744). Нами була зроблена спроба порівняти ключові елементи понять «патріотичні цінності» і «національні цінності». Узагальнені

результати визначення даних феноменів, отриманих на підставі аналізу наукових праць представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Патріотичні цінності	Національні цінності
Готовність захищати Батьківщину: Відданість і готовність взяти на себе захист та служіння своїй країні.	Патріотизм та Любов до Батьківщини: відчуття глибокої прив'язаності і любові до власної країни.
Гордість за минуле і сучасність: патріот відчуває гордість за історію та досягнення свого народу.	Історія та Традиції: повага та гордість за історію, традиції та досягнення свого народу.
Співпраця та громадянська відповідальність: участь у будівництві суспільства, дотримання законів, активна громадянська позиція.	Взаєморозуміння та толерантність: уважне ставлення до різноманітності та взаєморозуміння між представниками різних культур та груп населення.
Національна ідентичність: усвідомлення та підтримка унікальних рис свого народу, культури, мови та традицій.	Мова та культура: збереження та розвиток рідної мови, літератури, мистецтва, музики та інших культурних аспектів.
Справедливість та повага: патріот віддає перевагу справедливості, а також поважає свій народ і інших.	Національна ідентичність: підтримка і розвиток унікальної ідентичності, яка визначає націю.
Справедливість та повага: патріот віддає перевагу справедливості, а також поважає свій народ і інших.	Територіальна цілісність: підтримка територіальної цілісності та незалежності країни.
Вірність ідеалам: вірність цілям і ідеалам, які сприяють благополуччю та розвитку Батьківщини.	Громадянська єдність: здатність об'єднуватися навколо спільних цінностей і цілей.

Як бачимо, поняття «патріотичні цінності» і «національні цінності» взагалі можуть використовуватися як синоніми, але в залежності від контексту та конкретного використання можуть мати певні відмінності в тлумаченні. Так зокрема «патріотичні цінності» – це здебільшого орієнтація на патріотизм, що включає в себе почуття любові, відданості та готовності служити своїй Батьківщині та активна громадянська позиція особистості. Тобто патріотичні цінності можуть включати в себе готовність взяти участь у громадських справах та захищати інтереси своєї країни. «Національні цінності» – це здебільшого культурний ідентифікатор та історичний аспект. Вони відображають традиції, мову, культуру і специфічні особливості певного народу. Національні цінності можуть бути пов'язані з історією нації, її досягненнями та визначними моментами. І як показує практика, використання цих термінів може відбуватися взаємозаміною або з врахуванням відмінностей у конкретних відомчих чи культурних контекстах.

Отже, на підставі вищесказаного можемо припустити наступне визначення феномену «національно-патріотичні цінності». **Національно-патріотичні цінності** – це сукупність переконань, понять і принципів, які виражають відданість та любов до власної нації та батьківщини. Ці цінності включають у себе почуття гідності, національної ідентичності, патріотичної гордості за історію та культуру свого народу, а також бажання сприяти розвитку та захисту своєї країни. Вони є важливим елементом формування національного самоусвідомлення та єднання громадян у спільному патріотичному дусі. Національно-патріотичні цінності є фундаментом для виникнення та морального схвалення прийняття рішень в інтересах народу, нації та держави; це кінцева мета, яку прагне досягти особа з високим рівнем патріотизму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Вашенко, Г. (1994). *Виховний ідеал* (3-тє вид., Т. 1). Полтавський вісник.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000* (В. Бусел, Уклад. та голов. ред.). (2005). Перун.
- Вишневський, О. (1995). На тернистому шляху до себе. *Рідна школа*, (5), 12-17.
- Вишневський, О. (2008). *Системно-ціннісний підхід до визначення змісту виховання і розвитку: теоретичні основи сучасної української педагогіки*. Знання.
- Дорошенко, Д. (1991). *Нарис історії України*. Світ.

Киридон, А. М., Березовський, О. М., Буряк, Л., Вощенко, О., & Гаврилишина, Н. (2015). *Велика українська енциклопедія : Словник О. І. Вощенко, Н. Гаврилишина ; кер. авт. кол. А. М. Киридон ; відп. ред. О. А. Якубець. 2015. 1406 с.* Енциклопедичне вид-во.

Лебідь, І. (2002). *Національні цінності у виховному процесі загальноосвітньої школи (теоретико-методологічний аспект) : дис.канд. пед. наук: 13.00.01 / Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2002. 222 с.*

Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. (б. д.). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641, Наказ № 527 (2022). <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641>

Про освіту, Закон України № 2145-VIII (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Сухомлинська, О. (1997). Цінності в історії розвитку школи в Україні. О. Сухомлинська (Ред.), *Цінності освіти і виховання* (с. 3–8).

Сухомлинський, В. (1976). *Вибрані твори у 5 т.: Т. 1. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості.* Радянська школа.

Сухомлинський, В. (1976). *Вибрані твори У 5 т.: Т. 2. Як виховати справжню людину.* Радянська школа.

Ушинський, К. Д. (1983). *Вибрані педагогічні твори: у 2 т.: Т. 1. Теоретичні проблеми педагогіки.* Радянська школа.

Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році, Лист №1-12702-23. (2023) (Україна). <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci>

REFERENCES

Vashchenko, H. (1994). *Vykhovnyi ideal* [An educational ideal]. Vol. 1. *Poltavskiy visnyk* [in Ukrainian].

Busel, V. (Ed.) (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy : 250000* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Perun [in Ukrainian].

Vyshnevskiy, O. (1995). *Na ternyomuy shliakhu do sebe* [On the thorny path to yourself]. *Ridna shkola*, (5), pp. 12–17. [in Ukrainian].

Vyshnevskiy, O. (2008). *Systemno-tsinnisnyi pidkhid do vyznachennia zmistu vykhovannia i rozvytku. Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky* [System-value approach to defining the content of education and development. theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]. *Znannia*. [in Ukrainian].

Doroshenko, D. (1991). *Narys istorii Ukrainy* [Outline of the history of Ukraine]. Svit. [in Ukrainian].

Kyrydon, A., Berzovskyi, O., Buriak, L., Voshchenko, O., Havlylyshyna, N. & Yakubets O. (Ed) (2015). *Velyka ukrainska entsyklopediia: Slovnyk* [The Great Ukrainian Encyclopedia : Dictionary]. 1406 p. *Entsyklopedychne vyd-vo*. [in Ukrainian].

Lebid, I. (2002). *Natsionalni tsinnosti u vykhovnomu protsesi zahalnoosvitnoi shkoly (teoretyko-metodolohichniy aspekt)* [National values in the educational process of secondary school (theoretical and methodological aspect)]. (Candidate's thesis). *Umanskyi derzh. pedahohichniy un-t im. Pavla Tychyuny*. Uman [in Ukrainian].

New Ukrainian school. Conceptual foundations of secondary school reform. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

Pro deaki pytannia natsionalno-patriotichnogo vykhovannia v zakladakh osvity ukrainy ta vyznannia takym, shcho vtratyv chynnist, nakazu ministerstva osvity i nauky ukrainy vid 16.06.2015 № 641, Nakaz № 527. [On some issues of national-patriotic education in educational institutions of Ukraine and the invalidation of the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 16.06.2015 No. 641, Order No. 527]. (2022). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641> [in Ukrainian].

Law of Ukraine On Education (2024). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

Sukhomlynska, O. (1997). *Tsinnosti v istorii rozvytku shkoly v ukraini* [Values in the history of school development in Ukraine]. *Tsinnosti osvity i vykhovannia*. pp. 3-8. [in Ukrainian].

Sukhomlynskyi, V. (1976). *Problemy vykhovannia vsebichno rozvynenoj osobystosti. Vybrani tvory: u 5t.* [Problems of educating a fully developed personality. Selected works in 5 vols.]. Vol. 1. *Radianska shkola*. [in Ukrainian].

Sukhomlynskyi, V. (1976). *Yak vykhovaty spravzhniu liudynu. Vybrani tvory: u 5 t.* [How to bring up a real person. Selected works in 5 vols]. Vol. 2. Radianska shkola. [in Ukrainian].

Ushynskyi, K. D. (1983). *Teoretychni problemy pedahohiky. Vybrani pedahohichni tvory: u 2 t.* [Theoretical problems of pedagogy. Selected works in 2 vols]. Radianska shkola. [in Ukrainian].

Shchodo orhanizatsii vykhovnoho protsesu v zakladakh osvity u 2023/2024 navchalnomu rotsi, Lyst №1-12702-23. [On the organisation of the educational process in educational institutions in the academic year 2023/2024, Letter No. 1-12702-23]. (2023). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci> [in Ukrainian].

Natalia Lyakh,

PhD candidate in higher education,
teacher-organiser of the Mangush secondary school of I-III degrees
Mangush village council, Mariupol district, Donetsk region Ukraine
<https://orcid.org/0009-0009-2669-3101>

lng280869@gmail.com

Natalia Ryschak,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Educational Management,
Odesa Regional Academy of In Service Education
Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0018-747X>

ryshchak.nataliia@ukr.net

NATIONAL PATRIOTIC VALUES: ESSENCE AND DEFINITION OF THE CONCEPT

Abstract. *The article examines the concept of «national and patriotic values». The principles of the state educational policy regarding national-patriotic education are highlighted. The New Ukrainian School reform is aimed at introducing modern educational approaches and is designed to shape values and develop value orientations among students. It was found that paying special attention to the patriotic education of students becomes a key aspect in the national education system. It is stated that the focus of the work should be on strengthening national and patriotic education to form a new Ukrainian who acts in accordance with national and European values. Thus, the formation of national-patriotic values becomes the main goal of national-patriotic education. The purpose of the article is to define the essence of the phenomenon of «national-patriotic values» as a combination of the concepts of «patriotic values» and «national values» based on the analysis of scientific sources. The article analyses the essence of the concepts of «national values» and «patriotic values» that are found in scientific discourse, and presents their key elements. It is concluded that national values are a system of significant formations at the personal and social levels, which are manifested in the sphere of relations between subjects and objects. For Ukrainian society, national values are a systemic organising factor of its own existence and progress. Patriotic values include a strong commitment and love for the Motherland and its people, pride in their past and present, and a willingness to defend and protect them as a whole. The development of an effective system of patriotic values will pave the way for the Ukrainian people to move to a qualitatively new stage of development, enrich its cultural potential, and preserve the unique Ukrainian ethnicity in the face of globalisation. Based on the analysis, the author compares approaches to the definition of the concepts of «patriotic values» and «national values» and presents his own definition of the concept of «national-patriotic values».*

Keywords: *national values, patriotic values, national-patriotic values.*

Дата надходження до редакції 05.11.2023

© Лях Н.Г., Ришак Н.І., 2023